

Sommeroplevelser i Göteborgs skærgård

Af Allan Madsen, Egå Motorbåds Klub

Vi har efterhånden været i den vestsvenske skærgård mange gange og så godt som hver gang brugt en af de store lystbådehavne i periferien af Göteborg eksempelvis Hinsholmskilen som transithavn før den videre sejlads nordover. Vi har med andre ord tidligere ikke rigtigt haft blik for de mange spændende øer i Göteborgs skærgård.

En hel del læsning i løbet af det tidlige forår i bl.a. havneguiden ”Skanör-Strömstad, din guide till Västkustens öar, gäst-och naturhamner” skulle imidlertid ændre på dette, og vi besluttede ret hurtigt, at Göteborgs skærgård skulle være målet for dette års sommerferiesejlads.

Det var vores plan efter en enkelt overnatning i Grenå at sejle via Anholt til Getterön umiddelbart vest for Varberg. En vejrmeddelelse fra DMI, der for Kattegat varslede relativt megen vind fra vestlig retning, fik os imidlertid til i stedet at sejle op langs med den jyske østkyst. Det blev til en overnatning i Bønnerup og et par dejlige dage i Vesterø på Læsø, før kursen fredag d. 9. juli blev sat mod Tistlarna Fyr yderst i Göteborgs sydlige skærgård. Vi passerede fyret efter 2½ times sejlads i svag til let nordvestlig vind, og efter endnu tre kvarter på vandet fortøjede vi langskibs i gæstehavnen på Donsö, der iflg. ovennævnte havneguide har 50 pladser. I betragtning af at det var højsæson, var der rigtig god plads i gæstehavnen, der stort set har alle de faciliteter, en gæstesejler kan ønske sig inkl. muligheden for at tanke såvel diesel som benzin. Havnen er rimelig velbeskyttet,

men alligevel relativt urolig at ligge i i dagtimerne delvis p.g.a. den intense færgetrafik til Saltholmen i Göteborg.

Donsö er en typisk skærgårdsø med gule-og hvidmalede træhuse og meget smalle gader, der snor sig rundt i bebyggelsen. Øen er bestemt ikke særlig præget af turisme og stort set bilfri. Til gengæld er der ligesom på Kosterøerne rigtig mange af de trehjulede knallerter med lad.

Lørdag formiddag sejlede vi i næsten skyfrit vejr og let sydvestlig vind op gennem det smalle, men velafmærkede løb mellem Donsö og Styrösö. Undervejs passerede vi under broen, der forbinder de to øer. Gennemsejlingshøjden er 9,2 m. til sejlbådsfolkets orientering.

Det tog knap en time at sejle fra Donsö til Hönö Klåva. En livlig og yderst populær fiskeri-og lystbådehavn med plads til 40 både i gæstehavnsafsnittet, hvor der fortøjes med stævnen mod kajen og agterbøje.

Hönö Klåva er med 4900 indbyggere ret tætbeholdt og i modsætning til Donsö en udpræget ferieø med hvad deraf følger af restauranter, iscafeer, modetøjbutikker etc., der i vid udstrækning er centreret omkring havnen. Er det småt med provianten ombord, ligger der meget belejligt også en stor dagligvareforretning næsten på kajkanten.

Hönö Klåva har ikke de store seværdigheder. Det kan dog anbefales at gå en tur op ad Östravägen til udvigstårnet, hvorfra der er en storslået udsigt til bl.a. Vinga. Øen alleryderst mod vest i Göteborgs skærgård, der vel bedst er kendt som stedet, hvor Evert Taube voksede op.

Afstandene er små i Göteborgs skærgård. Eksempelvis er der kun tre sømil fra Hönö Klåva til havnen på nabooen Öckerö, så vores motor nåede knap at blive rigtigt varm, inden vi fortøjede i gæstehavnsafsnittet, hvor der er udlagt to flydebroer med plads til 40 både. Der fortøjes med stævnen mod broen, hvorfra en fast line trækkes langs båden og fastgøres ude agter. Et fortøjningsprincip, der eksempelvis også kendes fra Marstrand og Vesterø på Læsø.

Ligesom på Hönö Klåva er der også stadig en del store trawlere hjemmehørende på Öckerö. Der er også et mindre skibsværft, så havnen fremstår som en levende havn, hvor der ikke kun er liv i de relativt få måneder, fritidssejlersæsonen strækker sig over. Ud over det attraktive havnemiljø er der også et par interessante kirker på øen. Der har været kirke på Öckerö siden ca. 1240. Den ældste af de to nuværende kirker, Mariakirken, blev bygget omkring 1450 og

er kendt for sine smukke træloftsmalerier, den anden højt beliggende Öckerö Kirke blev opført i 1906.

Vi forlod Öckerö i svag nordvestlig vind og sejlede på vores vej mod Marstrand forbi Björkö, Hälsö, Källö-Knippla, Hyppeln og Rörö. Efter tre kvarters sejlads var vi fremme ved den smalle, men velafmærkede Albrektssundskanal, og et øjeblik efter kunne vi se Carlstenfæstningen på toppen af Marstrandsön. Der er officielt 230 gæstepladser i havnen, som ofte er overfyldt i højsæsonen; men hvis havnen anløbes før kl. ca. 14.00, er der normalt ingen problemer med at finde en plads.

For os er det et "must" at besøge Marstrand, når vi er på sommerferiesejlads langs med den svenske vestkyst. Carlstenfæstningen, der blev påbegyndt i 1658, og hvorfra der er en fantastisk udsigt, er utvivlsomt den største seværdighed; men Marstrand kan eksempelvis også byde på en ca. en km. lang havnepromenade, et utroligt attraktivt bymiljø med stenbrolagte gader og mange arkitektonisk spændende bygninger og en smuk travetur på klipperne langs vandet øen rundt. Traveturen tager ca. en time.

Bort set fra en enkelt dag med henholdsvis blæst og regn havde vejret i de første otte dage af vores ferie været præget af relativ svag vind fra vestlige retninger, en hel del sol og temperaturer på behagelige 25-28 grader. Et kortvarigt tordenvejr ledsaget af kraftige regnbyger og megen vind natten mellem d. 12. og 13. juli varslede tilsyneladende om et skifte i vejret. Tirsdag var således præget af regn og en dagstemperatur lige under 20 grader. Det var med andre ord tid til at fordybe sig i de medbragte romaner. Omslaget i vejret var heldigvis af kort varighed. Allerede da vi onsdag nåede Åstol var vejret igen til korte bukser og t-shirt.

Den lille skærgårdsø Åstol, et par sømil nord for Marstrand, med de tætliggende hvide huse, hvoraf de yderste næsten er placeret på klippekanten mod havet, er et andet af vores absolutte favoritsteder. Den velbeskyttede havn har 50 gæstepladser. I den nordlige del af havnebassinet fortøjes med stævnen mod broen og en agterfortøjning igennem en udlagt bøje. Mod syd fortøjes langskibs med en betragtelig risiko for at få tre måske fire både udenpå i løbet af eftermiddagen. Det kan være en smule uroligt at ligge i havnen i dagstimerne p.g.a. den intense trafik af bl.a. mindre motorbåde på dagstur.

Øen har en lille dagligvareforretning og et enkelt spisested "Åstol Rökeri", der er placeret på styrbords side umiddelbart efter indsejlingen til havnen. Røge-

riet har et lokkende menukort, og så godt som hver aften i sæsonen er der levende musik på stedet.

Kl. 09.30 og 17.30 udsendes der på VHF-radioen en detaljeret tredøgnsprognose for kystvejret på strækningen Hallands Väderö til Nordkoster. VHF-kanalen, der skal bruges, er afhængig af, hvor på kysten man befinder sig. I området Nidingen til Måseskår, hvor vi befandt os, benyttes kanal 24 (Göteborg) og kanal 81 (Tjörn).

Tredøgnsprognosen d. 14. juli lovede for torsdagen regn og en vindstyrke på 9-12 m. pr. sek. fra sydøst. Dagen begyndte da også med regn og frisk vind; men først på eftermiddagen klarede det op samtidig med, at vinden faldt betydeligt og blev let fra sydvestlig retning. Vi afsejlede fra Åstol, vendte stævnen mod syd og efter en time på havet anløb vi Källö-Knippla i Göteborgs nordlige skærgård.

På Källö-Knippla er fiskeriet et uddøende erhverv. Stort set hele havnen fungerer i dag som lystbådehavn med ikke mindre end 130 pladser. Inderhavnen, hvor der bl.a. er udlagt et par flydebroer med y-bomme, er ganske rolig at ligge i under alle vindforhold. Anderledes forholder det sig i yderhavnen, hvis vinden er fra sydlige retninger og relativ kraftig. Som på de andre øer, vi har besøgt i Göteborgs skærgård, er bebyggelsen, der "klatrer" tæt op af bjergsiderne, også på Källö-Knippla centreret omkring havnen. Øens eneste dagligvareforretning er også beliggende her. En forretning, der iflg. lokale, vi snakkede med, ville være lukningstruet, hvis ikke bådfolket i sommermånederne bidrog betragteligt til den samlede omsætning.

For enden af Tranbärsvägen umiddelbart efter skolen, udgår der en vandresti til Källö-Knipplas nordlige del. Stien snor sig igennem et klippefyldt hedeliggende landskab med lyng, forskellige buske og lave fyrretræer. Vi oplevede undervejs ad stien spændende klippeformationer, flotte udsigter til naboøerne Hyppeln og Rörö og kunne i det fjerne tillige se Carlstenfæstningen i Marstrand og Pater Noster Fyr.

D. 17. juli skulle der være havnefest i Källö-Knippla, hvor der til lejligheden var opstillet et rimeligt stort festfelt ca. 50 m. fra vores plads i inderhavnen. Vi forlod derfor øen, inden festlighederne for alvor tog fart, og sejlede de knap to sømil til naboøen Björkö. I havnen på Björkö, hvor der stadig er et mindre antal hjemmehørende trawlere og sågar et virksomt

isværk, er der i den nordlige del udlagt en flydebro med y-bomme med ca. 40 gæstepladser. I umiddelbar tilknytning hertil ligger restaurant "Seaside" med bl.a. udeservering på en terrasse, der ligger direkte ud til det smalle sund mellem Hålsö og Björkö.

På den sydlige del af Björkö finders et alternativ til fiskerihavnen: Framnäs, ligeledes med 40 gæstepladser; men i modsætning til i fiskerihavnen er der her hverken mulighed for at proviantere eller tanke diesel eller benzin.

Heller ikke på Björkö forsømte vi muligheden for at komme til vejs på klipperne, der her forekommer at være noget højere end på de andre øer, vi har besøgt i Göteborgs skærgård. Tæt på havnen viste et skilt til et udkigspunkt. Stien derop var temmelig stejl; men udsigten fra toppen var absolut anstrengelserne værd. Fra toppen kunne vi således se samtlige ti øer, der udgør Öckerö Kommune, der iflg. den lokale turistbrochure har 12.250 indbyggere.

Göteborg var målet for dagens sejlads søndag d. 18. juli. Midt på formiddagen fortøjede vi ved en grøn-skiltet pæleplads i Långedrag i byens udkant, men med sporvognsforbindelse til centrum. Undervejs havde vi passeret den lille bilfri ø Kalven eller Kalvsund, der vel nok bedst er kendt som stedet, hvor den legendariske spritsmugler Ernst Bremer i sin tid holdt til. Den meget iøjnefaldende "Bremerska Villan" med dens tårne og udbygninger er placeret ved den lille uofficielle gæstehavn med ti pladser.

På Kalvens højeste punkt findes et andet af øens vartegn; en rød pyramideformet båke fra 1855 med et kors øverst oppe. Båken har ikke længere nogen praktisk betydning for søfarten, men stor historisk værdi for lokalbefolkningen. Den er i dag kommunal ejendom og vedligeholdes af Öckerö Kommune.

Skal sommerferiesejladsen i Göteborgs skærgård sammenfattes med relativt få ord, synes vi følgende er dækkende: hyggelige bebyggelser med snoede smalle gader, attraktive levende havnemiljøer, fantastiske udsigter, ingen eller kun få seværdigheder i traditionel forstand, men naturoplevelser i rigt mål, korte afstande mellem øerne, rimelige havneafgifter og generelt gode forhold for gæstesejlere i havnene.